

Fenomén Porta 1967–2022

Pohledem Jiřího Vondráčka

Festival Porta se zrodil v roce 1966 v srdcích nadšenců v Ústí nad Labem jako festival country & western a trampské hudby. Zakladateli byli dnes již nežijící otcové festivalu Jiří Šosvald, Zdeněk Frídl, Zbyněk Jelínek, Zdeněk Lukášek, Jan Oliva a Jaroslav Velínský, známý jako Kapitán Kid.

TEXT: JIŘÍ „ZAHRADNÍK“ VONDRÁČEK

Porta 82 (Výstaviště Plzeň), foto: Petr Beneš

Wabi Daněk (Porta Plzeň), foto: Petr Beneš

Lojzo (Porta Plzeň), foto: Petr Beneš

Od prvního ročníku v roce 1967 byla Porta soutěžním festivalem, kde se setkávali všichni, kteří do oblasti westernové, country, folkové a trampské písně patřili. Festival přinášel každý rok novinky, a jak se měnili lidé a týmy kolem festivalu, měnila se i pravidla soutěže.

Porta ale po celý čas nesla pochoď hudebního kamarádství. Přežila mnoho prezidentů, ministrů kultury i oblastních tajemníků a přežila i všemožné nástrahy, které jí byly kladeny do cesty. Proto se mnohokrát stěhovala a putovala od města k městu. Vždy záleželo na osvědčení i statečnosti

pořádajících skupin lidí, aby se ten který ročník mohl uskutečnit. Dneska si ani neumíme představit, jak se informace o festivalu donesly do všech koutů republiky. Ale donesly, protože hned o první ročník v roce 1967 byl ze strany kapel velký zájem. Myšlenka soutěžního festivalu přinesla na naši

hudební scénu obrovský náboj a měla velký význam pro celou současnou folkovou a country scénu. Dá se říct, že až na několik výjimek se vše v oblasti folkové a country scény odehrávalo na Portách. Zde také odstartovala kariéra mnoha našich předních folkových a country osobností a skupin, které dnes patří k pilířům české folkové scény. Jména, která se objevila už na prvních Portách, dala směr celé naší folkové a country scéně.

Mezi ně patří první vítězové Rangers, Greenhorns, Stopa a pak Miki Ryvola, Kapitán Kid, Spirituál kvintet, Hoboes, Wabi Daněk, Minnesengři, Pacifik, Taxmeni, Plavci, Jitka Vrbová, Poutníci, Marsyas, Brontosauři, Fešáci, Nezmaři, Nedvědi, Ebeni, Cop, Máci, Vojta Kidák Tomáško, Pavel Žalman Lohonka, Pavel Bobek, Hop Trop, Samson, Robert Křesťan, Nerez, Karel Plíhal, Jarek Nohavica, Slávek Janoušek, Ivo Jahelka, Vlasta Redl, Vladimír Merta, Fleret, Kamelot, Karel Kryl, Sluníčko, Klíč, Jindra Kejak a mnoho dalších interpretů a skupin,

Hoboes, foto: Petr Beneš

1967 – Ústí, 1981–1990 Plzeň, stěhování, dvojpoutí, Trampská Porta a Jihlava, kde Porta ztratila diváky i prestiž. Tehdy, v roce 2006, zaznělo z úst Wabiho Daňky před prázdným hledištěm amfiteátru v Jihlavě: „Aspoň nebudou fronty u stánků.“ Usnul i pokus o sjednocení Porty v roce 2007.

Nejslavnější období Porty 1981–1990 v Plzni s sebou přineslo obrovský nárůst zájmu o Portu mezi diváky, muzikanty i médií. Zároveň zanechalo nejen nezapomenutelné vzpomínky na něco úžasného a nevidaného, ale i víru, že se dokážeme semknout a sdílet společně něco krásného a neopakovatelného, co žádná síla nedokáže spoutat.

Historie a cesta mnoha našich skupin a interpretů jsou úzce spjaty s historií Porty. Společně s jejich popularitou rostl i věhlas festivalu a jeho přínos celé folkové a country scéně. 25 tisíc návštěvníků na Lochotíně je úžasná historická vzpomínka. Dnes je již vzpomínkou i společná cesta se Spirituál kvintetem. Jirkovi Tichotovi patří obrovská poklona za přínos folkové a country hudbě. Cesta Porty se s cestou této výjimečné skupiny velmi často potkávala.

Porta je i nadále festivalem hudby, a nikoli městské zábavy. I proto jezdí příznivci i samotní hudebníci na Portu s vědomím, že to bude opět krásný

hudební zážitek. Finále Porty se po mnoha stěhováních usadilo na své současné, poslední štaci v Řevnicích u Prahy a plní svoji původní roli soutěžního festivalu. To na celý systém klade mnoho úkolů, které jiné festivaly nemají. Tím Porta přerostla do role propagátora a podporovatele jak nových soutěžních kapel, tak hudebních stálic. A tím přerůstá pouhou funkci uspořádání samotného festivalu. To však nelze v současné době uskutečnit bez podpory partnerů, mezi kterými nechybí Ministerstvo kultury, Státní fond kultury, Středočeský kraj, SAI, OSA, Intergram nebo Nadace ŽU. Festival spolupracuje s Českým rozhlasem, Country Radiem a dalšími rádii, která folkovou a country hudbu hrají. A to je další prvek, který přerůstá hranice festivalu. Propagace v rádiích, vydávání festivalových CD a novin Portýr i s internetovou verzí www.eporty.cz.

Porta v Lesním divadle přináší komorní zážitek, bez vzájemných rušivých přesahů z okolních scén. A to nabízí nerušený hudební vjem, kdy je publikum v jakémsi důvěrném vztahu s hudebníky a interprety. Mnozí vyznavači velkých festivalů si pak přijdou s chutí poslechnout svého oblíbeného interpreta nebo kapelu a vychutnat si důvěrně každý tón jejich písniček právě na Portu do Lesního divadla, kde tomu

napomáhá i úžasná přírodní akustika.

Je pozoruhodné, že i po celodenních hudebních produkcích mají muzikanti chuť se večer sejít v různých skupinkách a přezpívat celý repertoár dávných Hoboes, Ryvolů, Wabiho, Žalmana, Křesťana, Brontosaurů, Nedvědů, Kryla, Marsyas nebo Rangers a dnes již také Epydemye nebo Marien.

Současná Porta znamená zachování tradic nejstaršího českého open festivalu a je úžasné a chvályhodné, že pro vrcholné finále našla Porta v Řevnicích své místo, které jí sluší, a přitom zacho-

2008 a kde začala nová éra komornější verze českého národního finále fenoménu zvaného PORTA.

Porta dokázala nepřerušit svoji festivalovou cestu ani v době pandemie a interpretační i autorská soutěž se odehrály prostřednictvím internetu, kdy odborné poroty hodnotily soutěžící na základě zaslaných videonahrávek. Koncert Porty se v roce 2020 odehrál poprvé v historii bez diváků, v sále Hálkova divadla v Nymburce. Dnes navštěvuje Portu kolem 3000 diváků. Nejaktuálnějším je termín 1.-3. červ-

celých tří dnů, se zachoval dodnes. Současná dramaturgie Porty v Řevnicích znamená finále a semifinále soutěže, tedy takřka 28 soutěžících, a průběžně se soutěží i vystoupení hostů Porty. Jako tradice přetrvala i Kordova Vlajka, která zní jako hymna na začátku každého ročníku Porty. Díky Portě se zrodila i další hymna, Wabiho Rosa na kolejkách. Překvapením ale je, že tato písnička nezískala autorskou Portu. V roce 1974 ji porazil ve Svitavách Kamarád Honzy Nedvěda. Podobně i první vítěz v novodobé řevnické éře, Xindl X, zvítězil v roce 2008 jako interpret, zatímco jeho písnička *Dysgrafik* zůstala v autorské soutěži na druhém místě. Ale hit byl na světě...

Současně existuje i Dětská Porta a také mezinárodní odnož Porty v Ústí nad Labem, tedy soutěžní festival s mezinárodní účastí, který ovšem již není v přímém propojení s festivalem Porta a jeho soutěžním řádem. Tak jako několik dalších festivalů v Čechách patří ústecká Mezinárodní Porta mezi partnerské festivaly, kde mají vítězové Porty možnost vystoupit. Sem patří i Trampský širák, Folkové Chvojení, pikovický festival nebo hudební scény, které pořádá SAI – Svaz autorů a interpretů.

Obdobnou dramaturgii dnes nabízí různé festivalové produkce, a tak se hudebníci stěhují za svými fanoušky, kteří již nemusí cestovat za romantickým nepohodlím se stany a karimatkami na jedno vzdálené místo. Přesto ale mnozí cestují a hledají své oblíbené osobnosti, aby si vychutnali jejich hudbu právě v širším kontextu festivalových nabídek. A tak ani dnes Porta nemůže existovat bez stanovového městečka a dobrého jídla a pití, kdy se potkají fandové z Olomouce, Brna, Prahy, Pardubic nebo Českých Budějovic. A to je opět tajemství Porty, která oslovuje další generace milovníků české folkové a country hudby.

V současné době se žádný větší folkový a country festival neobejde bez účasti portovních kapel. Teprve internetová doba přinesla novou generaci písničkářů, kteří na Portě vystupují již mimo soutěž, jako hosté. Mezi ně patří Tomáš Klus, Voxel, Light & Love nebo Pavel Calta.

Existuje jedna velká zvláštnost. Popularita, která se dnes měří soutěžemi, hitparádami, Slavíkem nebo na sociálních sítích, není přímo úměrná návštěvnosti koncertů. Je zcela normální, že interpret, jenž se neumísťoval v soutěži popularity na předních místech, koncertuje před vyprodanými sály. A to se týká právě mnoha hvězd Porty a celé folkové a country scény. Přijíždí chlapík s kytarou a za ním jdou davy oslovených fandů folku... Dramaturgie současné Porty není již dlouhou dobu žánrově striktní, ale ani se nesnaží dělat multižánrový festival. Vystupují zde ovšem nečekaní hosté jako Marta Kubišová, Buty, Blue Effect, Jaroslav Wykrent nebo Václav Neckář a přinášejí na Portu nejen velké překvapení, ale i vděčný a strhující potlesk portovního publika. Novinkou Řevnic je tzv. hodina H, kdy se v závěru festivalu sejdou hudebníci, kteří mají chuť si spolu na jevišti zahrát. Téma je dopředu dané. Třeba vzpomínka na Wabiho nebo písničky ze Semaforu. Ty si přijel v roce 2013 společně zazpívat sám Jiří Suchý a byla to velká sláva a zážitek pro publikum i muzikanty. A protože je Porta současná a živá, mnohé vzpomínky jsou dostupné na portovním YouTube kanálu díky kamerám Porty. Tím se vytvořila nebyvalá a rozsáhlá videotéka naší tuzemské folkové a country scény. OSA dlouhodobě podporuje Portu v rámci Partnerství OSA. To Portě významně pomáhá, aby mohla plnit svoji krásnou úlohu vzácného smaragdu mezi folkovými a country festivaly a roli startéra pro mladou generaci písničkářů a kapel z oblasti folkové a country hudby.

Pro Portu stále platí, že „hudba je lék a Porta je nejlepší apatyka“...

Mnozí z hudebníků a pořadatelů se podílejí i na projektu *Zasad' strom, ať máš kyslík na zpívání*. Tak je s dětmi v Řevnicích vysazován portovní les, který dnes čítá určitě již 3000 nových stromků – smrků, borovic, doubků a buků.

Každý rok se těšíme na nový ročník Porty, což znamená nejen krásnou muziku, ale i setkání se skvělými lidmi, kteří tvoří motor festivalu a bez kterých by dnes Porta nebyla Portou. Těmi jsou

Tereza Balonová, foto: Jiří Vondráček

Bidmonová, Jarda Pošta, Dáša Borovská, Tina a Filip Frymlovi, Jolana Dvořáková, Martina a Aleš Hrbkovi a spíkkři Zdeněk Schwager a Petr Bohuslav. Nad všemi drží ochranná křídla předsedkyně Porty Anička Roytová.

Všem patří obrovský dík...

Poděkování samozřejmě patří i všem partnerům, kteří Portu podporují. Díky nim si vítězové odnášejí kromě sošek a plaket i mikrofony, nahrávky, videozáznam, ladičky, struny a hudební nástroje a nejen to. Vítěz a další soutěžící získávají také možnost představit své nahrávky v samostatných medailoncích v partnerských rádiích i nasazení vítězných písniček do českých hitparád a hudebních pořadů. [X](#)

Robert Křesťan, foto: Jiří Vondráček

vala soutěžní řád pro 14 oblastí v celé ČR, do kterých se každoročně hlásí asi 250 kapel a interpretů. To v číslech znamená cca 700 hudebníků. Z toho se do finále Porty dostane 14 finalistů a podobný počet semifinalistů, podle pravidel soutěže. Odborné poroty hodnotí nejen interpretaci, originalitu a souznění, ale také písničky a jejich texty jako samostatnou autorskou soutěž.

Portu již dvě desetky let spolupořádá spolek Porta a Česká táborská unie. Dá se také s úsměvem konstatovat, že současná Porta a její finále pod vedením předsedkyně sdružení Anny Roytové drží primát i v době pobytu na jednom místě bez stěhování. Tím je právě Lesní divadlo v Řevnicích, kam se festival přestěhoval z Jihlavy v roce

ce 2022, kdy bude na vítěze opět čekat keramická soška od akademického sochaře Miroslava Rabocha, kytara od firmy Furch, natáčení singlu ve studiu Chevaliere a začátek nové hudební cesty v českých rádiích a na partnerských festivalech.

Mnozí z umělců mluví o tom, že je Porta stvořila a že existuje jistá doživotní vděčnost a úcta. A díky tomuto přetrvávajícímu poutu může Porta i nyní žít a vzkvétat.

Dramaturgie Porty se zásadně změnila v roce 1975 v Třebíči. Byl změněn soutěžní řád a samotný festival byl okořeněn mnoha vystoupeními hostů, tehdy se zrodila i Dvorana Porty. A tento systém festivalu, kde vedle soutěže vystupují hosté Porty i v průběhu

Nezmaři, foto: Jiří Vondráček

Petr „Lochness“ Křivohlávek a celá parta z ČTU, Marie „Amunka“ Navrátilová, Petr „Balík“ Vohnout, Roman Švec, Milada

www.porta-festival.cz
www.eporty.cz
www.youtube.com/user/portafestival